

A Fővárosi Ítéltábla a ... Ügyvédi Iroda által képviselt felperes neve (felperes címe.) felperesnek, a ... Ügyvédi Iroda által képviselt ... alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2016. január 7. napján kelt 215.G.43.287/2015/5. számú ítélete ellen a felperes részéről 6. sorszámon benyújtott fellebbezés folytán indult másodfokú eljárásban meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja;

kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 20.000 (Húszezer) forint + áfa másodfokú perköltséget;

megállapítja, hogy a felperes illetékmentessége folytán le nem rótt 240.000 (Kétszáznegyvenezer) forint jogorvoslati illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A felperes 2013. október 7-én előterjesztett, utóbb módosított keresetében elsődlegesen az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 251. § (1) bekezdésére alapítva annak megállapítását kérte, hogy az alperessel 2008. augusztus 4. napján megkötött deviza (CHF) alapú kölcsönszerződésből eredő kötelezettségei biztosítására ugyanezen a napon aláírt jelzálogszerződés semmis. Másodlagosan az 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjaiba ütközésére hivatkozással a kölcsönszerződés semmisségének megállapítását kérte. Harmadlagosan a Ptk. 239. § (2) bekezdésére, a 209/A. § (2) bekezdésére, valamint a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet 2. § d) pontjára alapítva annak megállapítását kérte, hogy a kölcsönszerződés 10. pontja tisztességtelen, ezért semmis, ami a teljes szerződés érvénytelenségét eredményezi.

Elsődleges kereseti kérelme indokaként arra hivatkozott, hogy járulékos jellegéből következően a zálogjog valamely pénzben meghatározott vagy meghatározható követelést feltételez, ezért annak következtében, hogy a semmis szerződésből nem keletkezik kötelezettség, így zálogjoggal biztosítható követelés sem, a semmis kölcsönszerződésből eredő követelés zálogjoggal biztosítása a Ptk. 251. § (1) bekezdésébe ütközik, az ilyen szerződés a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján semmis. A másodlagosan, a kölcsönszerződés jogszabályba ütközés miatti semmisségének megállapítása iránt előterjesztett kereseti kérelemmel összefüggésben állította, a kölcsönszerződés sem a kölcsön, sem a törlesztőrészletek összegét nem tartalmazza a Hpt. rendelkezéseinek megfelelően, továbbá a THM költségként nem tartalmazza az árfolyamrést, valamint a kölcsönszerződésből hiányzik a költségek teljes körű felsorolása. Harmadlagos kereseti kérelmét azzal indokolta, hogy alperes nem

adott egyértelmű és világos tájékoztatást számára az árfolyamkockázatról.

Az alperes ellenkérelmében az elsődleges kereseti kérelem vonatkozásában a kereset elutasítását kérte. Állította, miután felperes a jelzálogszerződés érvénytelenségének megállapítását kizárólag a kölcsönszerződés érvénytelenségére hivatkozással anélkül kéri, hogy a kölcsönszerződés vonatkozásában az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonását is kérné, így az 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 2. pontjában és a 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 1. pontjában foglaltakra is figyelemmel a kölcsönszerződés vonatkozásában az érvénytelenség megállapítására és jogkövetkezményei levonására nem kerülhet sor, a jelzálogszerződés érvénytelenségére felperes megalapozottan nem hivatkozhat. A kölcsönszerződés semmissége a BDT2015.3361 számon közzétett eseti döntésben kifejtettekre is figyelemmel egyébként sem eredményezné szükségképpen, automatikusan a zálogszerződés kötelezettjének mentesülését a zálogtárggyal való helytállási kötelezettség alól. E kötelezettség alakulása ugyanis attól is függ, hogy a kölcsönszerződés érvénytelenségének a Ptk. 237. §-ában meghatározott jogkövetkezményei közül a bíróság melyiket választja, a 6/2013. PJE határozat 4. pontja értelmében pedig a deviza alapú kölcsönszerződésekkel kapcsolatos jogvitákban a bíróságoknak arra kell törekedniük, hogy az érvénytelenség okát minden lehetséges módon kiküszöböljék és a szerződést érvényessé nyilvánítsák.

A másodlagos és a harmadlagos kereseti kérelem vonatkozásában alperes a per megszüntetését kérte. Arra hivatkozott, hogy a perbeli kölcsönszerződés a 2014. évi XL. törvény (DH2. tv.) hatálya alá tartozik, a DH2. tv. 37. § (1) bekezdése szerinti, az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazására, az összegszerű elszámolásra is kiterjedő kereseti kérelmet azonban felperes a bíróság felhívása ellenére nem terjesztett elő, ezért e kereseti kérelmek vonatkozásában a DH2. tv. 37. § (1)-(3) bekezdésének rendelkezéseire figyelemmel a per megszüntetésének van helye.

Az elsőfokú bíróság a 2016. január 7-én megtartott tárgyalásról készült jegyzőkönyvbe foglalt, fellebbezés hiányában 2016. február 15-én jogerőre emelkedett végzésével a felperes módosított másodlagos és harmadlagos keresete tekintetében a pert a DH2. tv. 37. § (1) bekezdése és 39. §-a alapján megszüntette.

Az elsőfokú bíróság 2016. január 7-én meghozott 215.G.43.287/2015/5. számú ítéletével a keresetet elutasította, felperest az alperes részére 150.000 forint + áfa perköltség megfizetésére kötelezte, továbbá megállapította, hogy a felperes illetékmentességre vonatkozó részleges költségmentessége miatt a le nem rótt 180.000 forint kereseti illetéket az állam viseli. Ítélete indokolásában a Ptk. 251. § (1) bekezdésére utalva kifejtette, a zálogjog járulékos jellegű, a zálogtárggyal való felelősség terjedelmét az a kötelezettség szabja meg, amelynek biztosítására a zálogjog szolgál. Ugyanakkor - amint azt az alperes által hivatkozott eseti döntés is rögzíti - a zálogszerződéssel biztosított kölcsönszerződés érvénytelensége nem szükségképpen vonja maga után a zálogkötelezett mentesülését a zálogtárggyal való helytállási kötelezettség alól. A felperes elsődleges keresetében a kölcsönszerződés érvénytelenségére hivatkozással anélkül kéri a zálogszerződés érvénytelenségének megállapítását, hogy a kölcsönszerződés tekintetében az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonására irányuló kereseti kérelmet is előterjesztett volna. Ezért az elsődleges kereseti kérelem nem vezethetett eredményre, tekintettel arra is, hogy a perben nem volt vitás, felperesnek az alperessel szemben tartozása áll fenn, amelynek tényét a felek a 2012. augusztus 23-i szerződésmódosítás során meg is erősítették.

Az ítélettel szemben a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen annak megváltoztatását és a keresete szerinti ítélet meghozatalát, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság újabb eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítását kérte. Sételmezte, hogy az elsődleges kereseti kérelme elutasításával összefüggésben az elsőfokú bíróság

figyelmen kívül hagyta a DH2. tv. 40. § (3) bekezdésében és 39. §-ában foglaltakat, amely rendelkezésekből az következik, hogy miután a kölcsönszerződés semmissége iránti kereset vonatkozásában az elsőfokú bíróság a pert megszüntette, a zálogjog járulékos jellegéből fakadóan a jelzálogszerződés semmisségének megállapítására irányuló kereset vonatkozásában is a per megszüntetésének lett volna helye. Állította, az elsőfokú ítélet indokolásában foglaltakkal szemben a kölcsönszerződés semmisségének megállapítását is kérte. Egyebekben úgy nyilatkozott, a perben tett korábbi nyilatkozatait fenntartja.

A per másodfokú tárgyalásán fellebbezését kiegészítve felperes hangsúlyozta, kizárólag az elsődleges kereseti kérelmet elutasító elsőfokú ítélettel szemben élt fellebbezéssel.

Az elsőfokú ítélet indokolásában foglaltakkal szemben vitatta, hogy a kölcsönszerződés semmissége ne eredményezné szükségképpen a zálogszerződés érvénytelenségét, továbbá, hogy önmagában a kölcsönszerződés semmisségére hivatkozása az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonására irányuló kereseti kérelem hiányában ne szolgálhatna alapul a zálogszerződés érvénytelenségének megállapítására, különös tekintettel arra, hogy e körben az ítélet jogszabályi alátámasztása hiányzik, míg felperes jogszabályra, a Ptk. 251. §-ára hivatkozással állítja azt, hogy a zálogszerződés osztja a kölcsönszerződés jogi sorsát.

Kifogásolta, hogy a részletesen kifejtett jogi érvelése ellenére sem értékelte az elsőfokú bíróság azt, hogy a kölcsönösszeg meghatározása hiányában a felek között nem jött létre kölcsönszerződés. Ezzel összefüggésben hangsúlyozta, a szerződésben foglaltak alapján a kölcsön összege nem számítható ki, az az időközben közzétett 1/2016. PJE határozatban foglaltakra figyelemmel sem tekinthető meghatározottnak, hiszen a felperes akarata pontosan 3.000.000 forint kölcsön felvételére irányult, ezzel szemben az alperesé „legfeljebb” 3.000.000 forint nyújtására, az összeg tekintetében a feleknek nem volt egyező szerződéses akarata.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását kérte, lényegében helyes indokai alapján. A perben tett korábbi nyilatkozatait fenntartva hangsúlyozta, deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés esetén is lehetőség van arra, hogy az érvénytelenség Ptk. 237. § (2) bekezdése szerinti jogkövetkezményei közül a bíróság az érvényessé nyilvánítást válassza, az érvénytelenségi okot kiküszöbölve a kölcsönszerződést érvényessé tegye, e jogkövetkezmény alkalmazása pedig a zálogszerződés érvényességére is kihat, amiből az következik, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazására is kiterjedő kereseti kérelem nélkül, önmagában a kölcsönszerződés érvénytelenségére hivatkozással felperes nem kérheti a zálogszerződés érvénytelenségének megállapítását.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között bírálta felül és a fellebbezést az alábbiak szerint megalapozatlannak találta.

Mindenekelőtt rögzíti a Fővárosi Ítéltábla, hogy miután az elsőfokú bíróság 2016. január 7-én meghozott, a pert a másodlagos és a harmadlagos kereseti kérelmek tekintetében megszüntető végzése fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett, a jelen másodfokú eljárás tárgyát kizárólag a jelzálogszerződés semmisségének megállapítására irányuló - elsődleges - kereseti kérelmet elutasító elsőfokú ítélet felülbírlata képezi.

Az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló adatok alapján helytálló jogi következtetést levonva utasította el a jelzálogszerződés semmisségének megállapítása iránt előterjesztett kereseti kérelmet.

A rendelkezésre álló adatok alapján nem kétséges - egyebekben a perben nem is volt vitás -, hogy a felperes elsődleges keresetének tárgyát a DH2. tv. hatálya alá tartozó deviza (CHF) alapú fogyasztói kölcsönszerződésből eredő követelés biztosítására irányuló jelzálogszerződés semmisségének

megállapítása képezi. Az is egyértelműen megállapítható továbbá, hogy a felperes ezen igényét kizárólag a jelzálogszerződéssel biztosított kölcsönszerződés semmisségére alapítja anélkül, hogy a kölcsönszerződés érvénytelenségével összefüggésben a DH2. tv. 37. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelő, az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazására is kiterjedő kereseti kérelmet előterjesztett volna, amint azt egyebekben ítélete indokolásában az elsőfokú bíróság is helytállóan rögzítette, szemben a felperesi fellebbezésben előadottakkal.

A Fővárosi Ítéletábrának ezért abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy vizsgálható-e érdemben a jelzálogszerződés semmisségének megállapítása iránti kereseti kérelem és ennek körében a jelzálogszerződéssel biztosított deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés érvényessége a DH2. tv. 37. § (1) bekezdésének megfelelő olyan kereseti kérelem hiányában, amely a kölcsönszerződés érvénytelensége jogkövetkezményének alkalmazására is kiterjed.

A Fővárosi Ítéletábrla álláspontja szerint a DH2. tv. 37. §-ának rendelkezéseiből egyértelműen az a következtetés vonható le, hogy a törvény hatálya alá tartozó deviza alapú kölcsönszerződés érvénytelensége, így a perbeli jelzálogszerződéssel biztosított kölcsönszerződés érvénytelensége is kizárólag az érvénytelenség megállapítása iránt a DH2. tv. 37. § (1) bekezdésének megfelelően előterjesztett, az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazására is kiterjedő kereseti kérelem alapján vizsgálható, ilyen kereseti kérelem hiányában önmagában a kölcsönszerződés semmisségére hivatkozással az azt biztosító jelzálogszerződés semmisségének megállapítása iránti kereseti kérelem érdemben nem bírálható el, amint arra ítélete indokolásában az elsőfokú bíróság is helytállóan utalt.

A felperes által hivatkozott jogalapon ugyanis a járulékos jelzálogszerződés érvénytelensége nem állapítható meg anélkül, hogy a bíróság ítéletében az alapjogviszonyt jelentő deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés érvénytelensége tárgyában állást ne foglalna, aminek ugyanakkor a DH2. tv. 37. § (1) bekezdése szerint az az előfeltétele, hogy a kölcsönszerződés vonatkozásában az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazására is kiterjedő kereseti kérelem kerüljön előterjesztésre.

Helytállóan utalt az elsőfokú bíróság - az alperes által a BDT2015.3361 számú közzétett eseti döntésben foglaltakra is hivatkozással előadottakkal lényegében egyetértve - arra is, hogy a kölcsönszerződés érvénytelensége nem eredményezi szükségképpen a zálogkötelezett mentesülését a zálogtárggyal való helytállás alól. A zálogkötelezett helytállási kötelezettsége ugyanis a kölcsönszerződés esetleges érvénytelensége esetén is fennmarad abban az esetben, ha az érvénytelenség Ptk. 237. § (2) bekezdése szerint alkalmazható jogkövetkezményei közül a bíróság az érvényessé nyilvánítást választva a szerződést az érvénytelenségi ok kiküszöbölésével megkötésére visszamenőleges, ex tunc hatállyal érvényessé teszi, amire a DH2. tv. 37. § (1) bekezdése szerint deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések esetén is lehetőség van.

A Ptk. 237. § (2) bekezdésében foglaltakból - a felperes által előadottakkal szemben - egyértelműen az következik, hogy a kölcsönszerződés esetleges érvénytelensége nem feltétlenül jelenti azt, hogy abból eredően ne állna fenn a Ptk. 251. §-a szerint zálogjoggal biztosítható követelés, önmagában a kölcsönszerződés esetleges érvénytelensége nem vonja maga után a biztosítására szolgáló zálogszerződés Ptk. 251. §-ába ütközését és ily módon a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerinti semmisségét.

Bár az elsőfokú eljárás során szerteágazóan kifejtett előadásai körében felperes kétségtelenül a kölcsönszerződés létre nem jöttére is utalt, szerződés létre nem jöttének megállapítására irányuló kereseti kérelmet nem terjesztett elő. A kölcsönszerződés 2. pontjában foglaltak alapján ugyanakkor a felperesi fellebbezés kiegészítésben előadottakkal szemben egyértelműen megállapítható, hogy a szerződés a kölcsön összegének meghatározását a felperesi igény szerinti 3.000.000 forint

összege, valamint az ennek megfelelő - az igénylés napján érvényes alperesi deviza vételi árfolyam 110%-án meghatározott - 23.507 CHF összegben egyaránt tartalmazza. Az a körülmény, hogy a kölcsön forint összege - az esetleges árfolyamváltozásra figyelemmel - „keretösszegként” legfeljebb 3.000.000 forintban került megállapításra, nem értelmezhető akként, hogy ezen lényeges tartalmi elem a felek egybehangzó akaratának megfelelően ne került volna meghatározásra a szerződésben.

Egyebekben a kölcsönszerződés vonatkozásában a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján nem volt megállapítható olyan körülmény, amely nyilvánvalóan a szerződés létre nem jöttét, illetve érvénytelenségét eredményezné, ezért azt a bíróságnak a 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 4. a)-b) pontjaiban foglaltak szerint hivatalból vizsgálnia kellett volna és amelyről a feleket az 1/2005. (VI. 15.) PK véleményben foglaltak szerint tájékoztatnia kellett volna annak érdekében, hogy megtehessek ezzel összefüggésben az esetleges jognyilatkozataikat.

Megjegyzi a Fővárosi Ítéltábla, alaptalanul állítja felperes fellebbezésében azt is, hogy a jelzálogszerződés semmisségének megállapítása iránti kereset vonatkozásában ugyancsak a per megszüntetésének lett volna helye. Ilyen következtetés sem a DH2. tv. 39. §-ában és 40. § (3) bekezdésében foglaltakból, sem a jelzálogszerződés felperes által hivatkozott járulékos jellegéből nem vonható le.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján - indokolását a fentiek szerint részben kiegészítve - helybenhagyta.

A Fővárosi Ítéltábla az eredménytelenül fellebbező felperest a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdése alkalmazásával, a jogi képviselő által kifejtett tevékenységgel arányos mérsékelt összegben megállapított ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltség megfizetésére, míg a felperes költségmentessége folytán le nem rótt jogorvoslati illeték viseléséről a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján rendelkezett.

Budapest, 2017. január 10.

. Tibold Ágnes s.k.
a tanács elnöke

Dr. Felker László s.k. előadó bíró

Dr. Sági Zsuzsanna s.k. bíró